

דף תרגול: שורש ובניין, חלקי המשפט ומשפט מורכב

מהדורה למורה עולים חדשים

מהדורה למורה – מפתח תשובות

מטרות הדף:

- לזהות בניינים וגזרות בפעלים נפוצים
- לזהות את חלקי המשפט הבסיסיים (נושא, נשוא, מושא, לוואי, תיאור)
- להבחין בין משפט פשוט, מאוחה ומורכב ולהכיר מילות קישור וקשרים לוגיים

גרסת עולים חדשים – מילון מילים בראש הדף, משפטים קצרים ושפה פשוטה. אפשר לאפשר מילון אישי ועבודה בזוגות.

חלק א' – בניינים וגזרות

1. א – פועל
2. א – קל
3. א – נ
4. א – הפעיל
5. א – כ.ת.ב

חלק ב' – חלקי המשפט

1. לא נכון – הנושא יכול להיות גם כינוי גוף או צירוף שמני שלם
2. נכון – זה בדיוק תפקידו של הנשוא
3. לא נכון – יש גם מושא ישיר בלי מילת יחס
4. נכון – אלו שאלות אופייניות לתיאור

חלק ג' – מילות קישור וקשרים לוגיים

1. כי
2. אבל
3. מכיוון ש
4. אף על פי

חלק ד' – התאימו מונח להגדרה

1 – ב (מילה המספרת מה עשה הנושא או מה קרה לו)
2 – ד (מי או מה שעליו מדובר במשפט)
3 – א (מי שסובל מהפעולה או מקבל אותה)
4 – ה (מילה המתארת שם עצם ומצטרפת אליו)
5 – ג (חלק משפט עם נושא ונשוא משלו בתוך משפט מורכב)

חלק ה' – איך קובעים את סוג המשפט

1. מצאו את כל הנשואים במשפט
2. בדקו כמה משפטים עצמאיים יש בתוך המשפט
3. אם יש משפט עצמאי אחד בלבד - זהו משפט פשוט
4. אם יש שני משפטים עצמאיים מחוברים במילת חיבור - זהו משפט מאוחה
5. אם יש פסוקית התלויה במשפט העיקרי - זהו משפט מורכב

חלק ו' – כתיבה ותרגול

1. משפט פשוט עם נשוא אחד; משפט מורכב עם פסוקית ונשוא נוסף
2. במאוחה שני משפטים עצמאיים שווי מעמד מחוברים במילת חיבור; במורכב יש משפט עיקרי ופסוקית תלויה בו

כרטיס יציאה – מה לחפש

- דוגמה נכונה לבניין פעיל וסביל כמו כתב/נכתב
- הגדרה נכונה של שני חלקי משפט מתוך הרשימה שנלמדה
- משפט תקין עם מילת קישור כמו 'כי' או 'מכיוון ש'

טיפים להפעלה:

- מומלץ להתחיל בחזרה קצרה על טבלת הבניינים לפני חלק א
- בחלק חמישי כדאי לעבור על הדוגמה כיתתית לפני העבודה העצמאית
- אפשר לוותר על הפריטים המסומנים כקשים בכיתות מתקשות

דף תרגול: שורש ובניין, חלקי המשפט ומשפט מורכב

דף התלמיד/ה עולים חדשים

שם: _____ **כיתה:** _____ **תאריך:** _____

בדף הזה נתרגל נושאים חשובים בעברית: בניינים, חלקי המשפט, וסוגים של משפטים. נלמד גם מילים שמקשרות בין משפטים.

📖 מילון קטן:

בניין	צורה קבועה שבה נוטים פעלים, כמו קל, פיעל, הפעיל
גזרה	קבוצת פעלים עם אותה תופעה בשורש, כמו פ"נ או ל"ה
נשוא	המילה שמספרת מה עשה הנושא או מה קרה לו
נושא	מי או מה שעליו מדובר במשפט
מושא	מי שסובל מהפעולה או מקבל אותה
פסוקית	חלק משפט עם נושא ונשוא משלו בתוך משפט מורכב
מילת קישור	מילה שמחברת בין חלקי משפט או משפטים

1 חלק א' – בניינים וגזרות

הקיפו את התשובה הנכונה.

1. איזה בניין הוא תמיד סביל?

א) פועל ב) פעל ג) פיעל ד) הפעיל

2. באיזה בניין נמצא הפועל 'כתב'?

א) קל ב) פיעל ג) הפעיל ד) התפעל

3. איזו אות נעלמת בגזרת פ"נ?

א) נ ב) י ג) ו ד) ה

4. מהו הבניין של 'הושיב'?

א) הפעיל ב) הופעל ג) פיעל ד) פועל

5. מהו השורש של 'לכתוב'?

א) כ.ת.ב ב) כ.ת.ו ג) כ.ת.י ד) כ.ת.ה

2 חלק ב' – חלקי המשפט

סמנו ✔ נכון או ✘ לא נכון.

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
1	הנושא במשפט הוא תמיד שם עצם בודד	☐	☐
2	הנשוא הוא המילה שמספרת מה עשה הנושא או מה קרה לו	☐	☐
3	מושא חייב תמיד לבוא עם מילת יחס	☐	☐

#	משפט	✔ נכון	✘ לא נכון
4	תיאור יכול לענות על השאלות מתי, איפה או איך	☐	☐

3 חלק ג' – מילות קישור וקשרים לוגיים

השלימו את המילה החסרה.

1. הוא לא הגיע לבית הספר _____ היה חולה

2. למדתי כל הלילה, _____ לא עברתי את המבחן

3. _____ ירד גשם כבד, הטיול בוטל

4. _____ שהיה עייף, הוא המשיך לעבוד

4 חלק ד' – התאימו מונח להגדרה

התאימו: כתבו ליד כל מספר את האות המתאימה מהעמודה השמאלית.

1. נשוא	___	**א.** מי שסובל מהפעולה או מקבל אותה
2. נושא	___	**ב.** מילה המספרת מה עשה הנושא או מה קרה לו
3. מושא	___	**ג.** חלק משפט עם נושא ונשוא משלו בתוך משפט מורכב
4. לוואי	___	**ד.** מי או מה שעליו מדובר במשפט
5. פסוקית	___	**ה.** מילה המתארת שם עצם ומצטרפת אליו

5 חלק ה' – איך קובעים את סוג המשפט

מספרו את השלבים לפי הסדר הנכון (1, 2, 3...).

☐	אם יש פסוקית התלויה במשפט העיקרי - זהו משפט מורכב
☐	אם יש משפט עצמאי אחד בלבד - זהו משפט פשוט
☐	אם יש שני משפטים עצמאיים מחוברים במילת חיבור - זהו משפט מאוחה
☐	מצאו את כל הנשואים במשפט
☐	בדקו כמה משפטים עצמאיים יש בתוך המשפט

6 חלק ו' – כתיבה ותרגול

ענו בקצרה.

1. כתבו משפט פשוט אחד ומשפט מורכב אחד בנושא בית הספר, וסמנו בכל משפט את הנשוא

2. הסבירו במילים שלכם מה ההבדל בין משפט מאוחה למשפט מורכב

כרטיס יציאה

מה ההבדל בין בניין פעיל לבניין סביל? תנו דוגמה

ציינו שני חלקי משפט ומה תפקידם

כתבו משפט עם מילת קישור שמביעה סיבה

איך הרגשתי בשיעור? ☹ 😐 🙂 😀